

Kraków, dnia 10 czerwca 2016 r.

Recenzja

rozprawy doktorskiej ks. mgra Grzegorza Krupy pt. *Fenomenologiczne analizy spotkania w polskiej filozofii przełomu XX i XXI wieku*

Ks. mgr Grzegorz Krupa w swej rozprawie zajął się przede wszystkim polską filozofią spotkania, kształtującą się na przełomie XX i XXI wieku. Skupił się przy tym na analizie poglądów, do jakich dochodzili trzej filozofowie krakowscy: Józef Tischner, Jerzy Bukowski i piszący te słowa, bynajmniej nie utrzymując, że jedynie oni reprezentowali polską filozofię spotkania. Dostrzega bowiem również innych jej przedstawicieli i niekiedy poświęca im więcej uwagi, zwłaszcza Krzysztofowi Wieczorkowi i Andrzejowi Nowickiemu. Ograniczając się do wspomnianych trzech filozofów krakowskich słusznie uznał, że właśnie w ich pracach należy szukać fenomenologicznych analiz spotkania, a mówiąc ostrożniej, analiz pozostających pod wpływem fenomenologii.

Swoje główne zamierzenie badawcze Autor precyzuje następująco: „Niniejsza praca stanowi przede wszystkim analizę hermeneutyczną tekstów źródłowych z polskiej filozofii spotkania, jako etap przygotowujący i wprowadzający do podjęcia w przyszłości już samodzielnych analiz i opisów samego fenomenu spotkania” (s. 84). Można by powiedzieć, że recenzowana rozprawa ma zatem przynieść rozpoznanie polskiej filozofii spotkania, a zwłaszcza jej wątków fenomenologicznych. Sam Autor mówi też o „zrekonstruowaniu poglądów poszczególnych autorów na temat spotkania z drugim człowiekiem” (s. 81). Autor rozprawy nie ogranicza się jednak do realizacji tego zamierzenia, gdyż chciałby także naszkicować „perspektywy rozwoju i dalszych badań omawianej tematyki” związane z „próbą skonfrontowania koncepcji wypracowanych przez współczesną psychoterapię z filozofią spotkania i dialogu” (s. 250)

Struktura rozprawy pozostaje w ścisłym związku z tymi zamierzeniami badawczymi. Autor rozpoczyna od ogólnej refleksji nad spotkaniem i dialogiem. W rozdziale pierwszym zastanawia się nad rozumieniem filozofii odwołującej się do spotkania i dialogu. Po przytoczeniu poglądów kilku filozofów deklaruje, że określenia „filozofia dialogu” używa „na określenie nurtu w filozofii europejskiej zapoczątkowanego na początku XX w. przez H.

Cohena, F. Ebnera, F. Rosenzweiga, M. Bubera”, natomiast określeniem „filozofia spotkania” posługuje się w odniesieniu do „namysłu filozoficznego nad fenomenem spotkania (wydarzeniem spotkania) dokonywanego na ogół metodą opisu fenomenologicznego” (s.45-46). Jak jednak wynika z dalszych wywodów, zdaje się nie wykluczać tego, by „dialog” był także traktowany jako element samego spotkania. Często też posługuje się określeniem „filozofia dialogu i spotkania”.

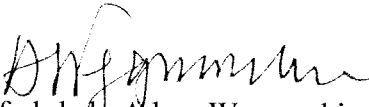
W rozdziale drugim przedstawia powstanie i dalsze kształtowanie się europejskiej filozofii spotkania i dialogu, zwięźle charakteryzując wkład, jaki wnieśli do niej Hermann Cohen, Franz Rosenzweig, Ferdynand Ebner, Martin Buber, Gabriel Marcel i Emmanuel Levinas. Przedstawia również recepcję europejskiej filozofii spotkania i dialogu w Polsce, ograniczając się do podania informacji o przekładach, opracowaniach, konferencjach i czasopismach poświęconych filozofii spotkania, nie poddając zaś głębszej analizie merytorycznej materiałów, o których informuje. Sam Autor zauważa zresztą w *Konkluzjach* do tego rozdziału, że można by mówić o „przyczynku” do przyszłego opracowania „całościowej bibliografii polskiej filozofii spotkania i dialogu” (s. 144).

W rozdziale trzecim omawia poglądy trzech krakowskich przedstawicieli filozofii spotkania. Przeważnie trafnie wydobywa główne wątki i rysy omawianych koncepcji. Jednak zbyt mocno akcentuje poznawcze aspekty koncepcji piszącego te słowa, poświęcony jej paragraf opatrując tytułem: „Epistemologiczny sens spotkania w ujęciu Adama Węgrzeckiego”. Rozdział ten zamyka obszerniejszymi *Konkluzjami*, w których przede wszystkim zwraca uwagę na komentarze, jakie wywołały analizowane koncepcje spotkania, natomiast powstrzymuje się od formułowania własnych spostrzeżeń i uwag krytycznych. Jedyne w odniesieniu do rozważań J. Tischnera nad spotkaniem zauważa, że „nie są to analizy skupione na fenomenie spotkania jako takim, ale raczej nad dramatyczną naturą egzystencji człowieka, w której spotkanie zajmuje znaczące miejsce” (s. 237-238).

W czwartym, ostatnim rozdziale przeprowadza interesującą, źródłowo podbudowaną analizę tego, czym może być spotkanie w psychoterapii. Naturalnie szczególną uwagę zwraca na humanistyczne nurty psychoterapii. Nie ogranicza się do ukazania teoretycznych aspektów, lecz pamięta też o jakże istotnych aspektach praktycznych, o tym, że „spotkanie osoby zgłaszającej się na terapię z psychoterapeutą (...) stanowi emocjonalne i egzystencjalne doświadczenie korektywne” (s. 305-306). Interesujące uwagi o związkach humanistycznych nurtów psychoterapii z filozofią spotkania i dialogu formułuje w *Konkluzjach* do tego rozdziału. Rozprawę zamyka zwięźle *Zakończenie*.

Spoglądając na całą rozprawę, trudno nie zaznaczyć, że Autor powstrzymuje się w niej od uwag oceniających i krytycznych, które wymagałyby zwłaszcza odwołania się do preferowanej przez siebie koncepcji spotkania i do zajęcia własnego stanowiska. Można jedynie przypuszczać, że byłoby ono zbliżone do poglądów niektórych filozofów krakowskich, na które przecież zwrócił szczególną uwagę. Autor stara się natomiast w możliwie pełnym zakresie rozpoznać już istniejące ujęcia spotkania. Może to świadczyć o ostrożności Autora, który stara się nie przekraczać ram przyjętego zamierzenia badawczego, choć w moim przekonaniu mógł przynajmniej niekiedy nie trzymać się ich ściśle. Na pozytywną ocenę zasługuje zwłaszcza realizacja tego zamierzenia. Autor dotarł bowiem do bardzo obszernej literatury przedmiotu, zarówno do tekstów źródłowych jak też do licznych opracowań. Literaturę tę bezstronnie odczytał i zaprezentował w zakresie wyznaczonym przez temat rozprawy. Posłużył się w niej klarownym językiem, oddającym sedno omawianych spraw. Można powiedzieć, że starannie przygotował obszar rozważań, którymi w przyszłości zamierza się zająć.

W świetle powyższych uwag pozytywnie oceniam rozprawę *Fenomenologiczne analizy spotkania w polskiej filozofii przełomu XX i XXI wieku* i stwierdzam, że rozprawa ta spełnia wymagania stawiane pracom doktorskim. W związku z tym wnoszę o dopuszczenie jej Autora, ks. mgra Grzegorza Krupy, do dalszych faz przewodu doktorskiego.

Prof. dr hab. Adam Węgrzecki